

NORGES BONDELAG

Ane-Rostrup.Gabrielsen@kld.dep.no

Vår saksbehandler
Ane Hansdatter Kismul

Vår dato
13.12.2016
Deres dato
09.12.2016

Vår referanse
16/00968-2
Deres referanse

Høringssvar klimalov

Norges Bondelag er den største fagorganisasjonen for bønder i Norge. Vi har 62.000 medlemmer, om lag 530 lokallag, 18 fylkeslag.

Vi viser til Klima- og miljødepartementets (KLD) høringsnotat av 27. september 2016 med forslag til lov om klimamål. Vi viser også til budsjettavtalen av 3.12.2016 mellom Høyre, FRP, Venstre og KRF punkt 18 hvor klimalov er omtalt.

Norges Bondelags prinsipielle tilnærming:

1. Den juridiske plikten for regjeringen til å ta vare på klimaet er nedfelt i grunnlovens § 112. Plikten til å nå mer konkrete klimamål håndteres i Norge best gjennom den politiske dialogen og vedtak i Stortinget. Norges Bondelag ser det derfor ikke som hensiktsmessig å innføre en klimalov.
2. For å nå våre felles klimamål er utfordringen å få på plass forutsigbare rammevilkår gjennom langsiktig planlegging og virkemidler som stimulerer omstilling og konkurransekraft. Det er over år utviklet et omfattende sett av klimavirkemidler, disse må videreutvikles og forbedres.
3. Dersom det skal innføres en lov kan den foreslåtte lovteksten være en akseptabel måte å gjøre dette på. Det er i så fall avgjørende at både lovens forarbeider og selve lovteksten beskriver og reflekterer forskjellene mellom utslipp fra fossile kilder og utslipp fra naturen, videre hvordan det at jordbruket som baserer sin produksjon på biologiske prosesser, har begrenset mulighet for utslippsreduksjoner av klimagasser.

Utdyping av prinsipielle standpunkter:

Norges Bondelag støtter målet om et ambisiøst og langsiktig arbeid for å redusere klimagassutslippene og ønsker å bidra til at Norge ivaretar sine forpliktelser i internasjonale avtaler. Det viktigste bidraget norske matprodusenter i denne sammen kan bidra med er å

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse: Postboks 9354 Grønland 0135 OSLO	Besøksadresse: Landbrukets Hus, Hollendergata 5 0190 OSLO	Telefon: 22 05 45 00	E-postadresse: bondelaget@bondelaget.no
Norges Bondelag Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 939678670 Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto: 8101.05.12891 Bankkonto:: 8101.05. 91392	Internett: www.bondelaget.no

Vår dato	Vår referanse
13.12.2016	16/00968-2

videreføre arbeidet med å gjøre norsk matproduksjon stadig mer klimaeffektiv. Verden trenger mer mat produsert med lavere klimaavtrykk.

Matproduksjon kan ikke skje uten utslipp av klimagasser. Jordbruket står pr i dag for i overkant av 8 % av Norges totale klimagassutslipp. Matproduksjonen vil få en relativt større andel av totalutslippet når vi lykkes i arbeidet med å omstille Norge til et lavutslippssamfunn. Det er likevel uomtvistelig at alle land har rett og plikt til å brødfø egen befolkning. Det er derfor avgjørende av hensynet til klimareduksjoner og økt matproduksjon sees i sammenheng.

I Parisavtalen er hensynet til matproduksjon ett av de overordnede målene:

«Øke evnen til å tilpasse seg klimaendringene og fremme klimarobusthet og en lavutslippsutvikling, på en måte som ikke setter matproduksjonen i fare.»

Norsk matproduksjon skjer med utgangspunkt i ressursgrunnet, og det er ikke mulig å produsere mat uten klimagassutslipp. De biologiske prosessene i landbruket kan ikke erstattes på samme måte som prosesser basert på ikke-fornybare råstoffer og fossilbaserte produksjonssystemer. Mesteparten av utslippene skyldes metan fra naturlige prosesser i fordøyelsen hos husdyr som storfe og sau, samt lystgass fra gjødsel som inngår i nitrogenets naturlige kretsløp. Norsk landbruk er undergitt de naturlige produksjonsmulighetene, med grasbasert husdyrhold som det viktigste.

Naturressursene er utgangspunktet for en produksjon av mat, energi, materialer og en rekke andre varer og goder. En langsiktig forvaltning må ta høyde for at vi alltid vil ha behov for å høste disse ressursene fra naturen. Med befolkningsvekst og økt levestandard vil utnyttelse av ressursene intensiveres. Dette øker behovet for en forvaltningstilnærming som optimaliserer utnyttelsen av disse ressursene, for å sikre at vi også i framtiden samlet sett skal ha en tilstrekkelig stor produksjon. For å oppnå resultater på flere viktige samfunnsområder er det viktig at klimapolitikken og næringspolitikken utvikles slik at de virker sammen og utfyller hverandre. Innføring av en klimalov må ikke være til hinder for dette.

Klimaresultater i landsektoren er resultater av næringsaktivitet

Klimaforvaltning rettet mot å redusere utslipp fra fossile kilder er i mange sammenhenger basert på politisk virkemiddelbruk for å vri markedet mot andre teknologiske løsninger eller begrense og/eller forby aktivitet som medfører forurensing.

I klimaforvaltning for landsektoren må man ta flere hensyn enn klimagassutslipp fra enkeltstående aktiviteter alene. Blant annet at jordbruksaktivitet vil både føre til klimabelastning og klimaløsninger, det siste kan synliggjøres ved bla binding av karbon. Det er derfor i flere sammenhenger viktig at aktiviteten opprettholdes og økes for å sikre maksimal klimaeffekt.

Samtidig vil landsektoren også være en viktig del av grunnlaget for klimaløsninger i andre sektorer. Det er de fornybare ressursene både i havet og på land som må utnyttes i større grad og mer effektivt, og det er nødvendig å legge til rette for økt produksjon av biomasse. For å sikre tilgang på klimavennlig biomasse produsert og høstet etter bærekraftige prinsipper, må det finnes en landbruksnæring som kan drives med lønnsomhet. Tiltak for utslippsreduksjoner, økt karbonlagring og klimatilpasset produksjon i jord- og skogbruket,

må sees i sammenheng med den betydning disse næringene har for utviklingen av samfunnets totale klimaløsninger.

I denne situasjonen må klimaforvaltningen utformes med tanke på å sikre aktivitet over tid. Det er derfor viktig at klimapolitikken og næringspolitikken utvikles slik at de virker sammen og utfyller hverandre. Alternativet til lønnsom næringsaktivitet i landsektoren er at samfunnet går glipp av en innsats som ville gitt den største klimaeffekten på sikt. Vi får mindre klimapolitisk handlingsrom i framtiden om vi ikke utnytter alle handlingsalternativene vi har i dag.

Elementer Norges Bondelag mener må belyses og drøftes i arbeidet med klimaloven:

Mangel på sikker kunnskap og målinger

Klimautfordringene i landbrukssektoren er komplekse. Rapporten Landbruk og klimaendringer som ble presentert av en partssammensatt arbeidsgruppe tidligere i år påviste betydelige kunnskapsbehov. Det er blant annet heftet stor usikkerhet ved utslippstallene i jordbruket, fremfor alt grunnet diffuse utslipp av lystgass og CO₂ fra arealer og jordsmonn. Mangel på presis kunnskap, målemetoder og helhetlige rapporteringssystemer gjør det utfordrende å regulere framtidige utslipp fra landbrukssektoren i lovs form.

Tidsperspektiv

Det er svært ulike tidsperspektiv for klimatiltak i de ulike sektorene. Næringer som baserer seg på høsting av biologiske ressurser har andre forutsetninger for å iverksette klimatiltak enn næringer hvor valg av teknologi og energikilder definerer utslippsnivået. Naturen i stor grad styrt av naturlige, biologiske prosesser som ikke kan påvirkes av politikk eller manipuleres av mennesker. Dersom man vurderer bidraget fra landsektoren ut fra hva som gir størst klimaeffekt innenfor en femårsperiode eller innenfor årlige rapporteringer vil andre tiltak synes aktuelle enn om man ser på hva som vil gi størst mulig klimaeffekt totalt og på lang sikt. Dette vil være relevant for eksempel i forvaltning av skogressursene og i langsiktig avlsarbeid for husdyr.

Dynamikken i klimarapporteringen det legges opp i klimaloven til må utformes slik at dette forholdet hensyntas. Rapporterings- og informasjonsmekanismene må bidra til at tiltakene som velges på kort sikt bygger opp under og ikke er i strid med de tiltakene som er nødvendig for å løse klimaproblemet på lang sikt. Det vil være svært lite kostnadseffektivt på sikt om man i dag iverksetter tiltak som motvirker tiltak som bør iverksettes i et langsiktig perspektiv.

Karbon fra fossile kilder vs karbon fra fornybare kilder

Lovens forarbeider må beskrive og drøfte forskjellene mellom utslipp fra fossile kilder og utslipp fra naturen. Det er en avgjørende forskjell for karbonbalansen om karbonet som frigjøres øker den totale mengden karbon i atmosfæren eller ikke.

Forbrenning og annen frigjøring av karbon fra biologisk materiale er en del av det korte karbonkretsløpet. Forbruk av fossilt brensel tilfører naturens kretsløp CO₂ som tidligere har vært holdt utenfor kretsløpet. Dette innebærer at det i prinsippet skjer en irreversibel økning i den totale mengden CO₂ i atmosfæren, skogen, havet og andre økosystemer som inngår i det naturens CO₂-kretsløp.

Innsatsfordelingsforordning (ESR)

Regjeringen viser til at gjennomføringen av klimamålet for 2030 er avhengig av utviklingen av regelverket i EU, forhandlinger med EU og etterfølgende prosess for

Vår dato	Vår referanse
13.12.2016	16/00968-2

oppfølging og gjennomføring av avtalen. På det tidspunktet klimaloven skal utformes og behandles vil det trolig ikke være avklart hvordan EUs regelverk for klimatiltak i ikke-kvotepliktig sektor vil være endelig utformet og hvilke vilkår Norge vil bli stilt overfor ved å tilslutte seg Innsatsfordelingsforordningen (ESR). Denne usikkerheten må understrekes og drøftes i lovens forarbeid.

Med vennlig hilsen
Elektronisk godkjent, uten underskrift

Ane Hansdatter Kismul

Anne Thorine Brotke

Kopi: Norges Bondelag